

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

დეეტერსი გერჰარდ ულრიხ ვოლდემარ

დეეტერსი (Deeters) გერჰარდ ულრიხ ვოლდემარ (8. VIII. 1892, ლემბურგი, – 19. X. 1961, ბონი), გერმანელი ენათმეცნიერი, ქართველოლოგი და კავკასიოლოგი. ლაიფციგის უნ-ტის ასისტენტი (1927–32), ბონის უნ-ტის პროფესორი (1935–60).

1922– 25 სწავლობდა შედარებით ენათმეცნიერებას იენასა და მიუნხენში. დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია თემაზე „ქართველური ზმნა“. 1930–34 იყო ა. ღირის მიერ დაარსებული ჟურნ. „კაუკაზიკას“ („Caucasica“) გამომცემელი, ხოლო 1937–60 გამოსცემდა ჟურნ. „Indogermanische Forschungen“ („ინდოგერმანული ძიებანი“).

დ-ს ეკუთვნის მრავალი ნაშრომი ქართ. და სხვა ქართველური ენების სტრუქტურისა და ისტ. საკითხებზე, მ. შ. აღსანიშნავია მონოგრაფია „ქართველური ზმნა“ (1930), რ-შიც საფუძვლიანად არის გაანალიზებული ქართველურ ენათა შედარებითი მორფოლ. მრავალი საკვანძო საკითხი, ახლებურად არის დასმული საერთო-ქართველური ფუძეების დიფერენციაციის პრობლემა.

დ-მა არაერთი ნაშრომი მიუძღვნა ქართ. (ქართველური) ენისა და სომხურის ურთიერთმიმართების საკითხებს. მას ეკუთვნის გამოკვლევა ქართ. დამწერლობის ისტორიის შესახებ. მისი აზრით, ქართ. დამწერლობა ბერძნულიდან მომდინარეობს და ის საქართვე. გაქრისტიანების შემდეგ არის შექმნილი. დ-მა გამოაქვეყნა რამდენიმე ნაშრომი ქართ. ლიტ-რის შესახებ.

მისი წიგნი „ქართული ლიტერატურა“ არის ქართ. მწერლობის ისტორიის (V–XX სს.) მოკლე მიმოხილვა. დაბეჭდა რამდენიმე სტატია შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსნის“

შესახებ. დ. იყო კავკ. ენების ცნობილი სპეციალისტი.

აღზარდა ქართველური ენების არაერთი გამოჩენილი მკვლევარი (ფ.ნაისერი, კ. ჰ. შმიდტი და სხვ.).

თბზ.: Armenisch und Südkaukasisch, «Caucasica», fasc. 3-4, Lpz., 1926-27; Eine Tscherkesische Grammatik, იქვე, fasc. 9, Lpz., 1931; Die Abchasische Sprachbau, «Nachrichten der Gesellschaft der Wissenschaften », Gött., 1931; Die Kaukasische Sprachen, «Handbuch der Orientalistik», hrsg. von B. Spuler, I Abt., Bd. 7, Leiden-Köln, 1963; Georgische Literatur, იქვე.

ლიტ.: რ ე ვ ი შ ვ ი ლ ი შ., გერპარდ დეეტერსი და ქართული ლიტერატურა, «უცხო ენები სკოლაში», 1973, № 3; L a n g D. M., Professor Gerhard Deeters, «Bedi Kartlisa. Revue de Kartvélogie», v. 11-12, P., 1961.

8. სარჯველაძე
